
ПІДМАЗІНА О.М.,
викладач,
кафедра іноземних мов,
НМУ імені О.О. Богомольця,
м. Київ

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У МЕДИЧНОМУ ВНЗ ЯК ЗАСОБУ ПОКРАЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НАВЧАННЯ

Інтерактивне навчання студентів медичних ВНЗ при викладанні професійно спрямованої іноземної мови це постійна та безперервна взаємодія студентів між собою та з викладачем. Стаття містить аналіз педагогічних умов впровадження інтерактивного навчання іноземних мов у медичному ВНЗ, описує принципи впровадження, містить результати порівняльного дослідження ефективності використання інтерактивної методики.

Ключові слова. Інтерактивне навчання, іноземна мова, медичні ВНЗ, студенти медики, взаємодія, організація, принципи, недоліки та переваги, експеримент, власний досвід.

Интерактивное обучение студентов медицинских ВУЗов при преподавании профессионального иностранного языка - это постоянное и непрерывное взаимодействие студентов между собой и с преподавателем на протяжении учебного процесса. Статья содержит анализ педагогических условий применения методов интерактивного обучения иностранным языкам в медицинском ВУЗе, описывает принципы внедрения, результаты сравнительного исследования использования интерактивной методики.

Ключевые слова. Интерактивное обучение, иностранный язык, медицинские ВУЗы, студенты-медики, взаимодействие, организация, принципы, недостатки и преимущества, эксперимент, собственный опыт.

© ПІДМАЗІНА О.М., 2015

Some peculiarities of interactive teaching medical students foreign languages as a means of improving the efficacy of learning.

Interactive teaching medical students foreign languages can be defined as a permanent and continuous interaction of the students between themselves and with a teacher during the teaching process. The article contains the analysis of the interactive teaching medical students foreign languages' pedagogical conditions, it describes the implementation principles. The author depicts the main advantages and disadvantages of the interactive activities at foreign language classes. According to the personal experience of the author, the key types of the interactive activities and their practical use are described. The article contains the results of the comparative study of interactive methods' efficacy, and these results prove its effectiveness.

Key words. *Interactive teaching, foreign language, medical students, interaction, principles, advantages and disadvantages, experiment, personal experience.*

Актуальність теми. Інтерактивні методи навчання іноземних мов є прогресивним кроком в системі вищої освіти України, який наближує рівень освіти в нашій країні до світового. Навчання через взаємодію та імітацію професійних ситуацій сприяє активізації пізнавальної діяльності та покращенню результативності засвоєння дисциплін. Особливо яскраво дана тенденція виявляється при застосуванні методів інтерактивного навчання іноземної мови, яке саме по собі носить комунікативний характер та засноване на взаємодії. Професійна діяльність майбутніх медиків безпосередньо пов'язана з взаємодією з пацієнтами та іншим медичним персоналом, тому дуже важливо впроваджувати методи інтерактивного навчання у підготовці студентів медичних ВНЗ.

Мета статті. Мета статті – визначення поняття інтерактивного навчання іноземних мов, особливостей інтерактивного навчання студентів

- медиків, аналіз основних недоліків та переваг інтерактивного навчання, з'ясування особливостей практичного впровадження інтерактивного навчання при викладанні іноземних мов у медичному ВНЗ.

Аналіз літератури. Інтерактивне навчання, яке обумовлює інтеракцію - взаємодію того, хто навчається, та того, хто навчає, є широким поняттям, яке вивчали багато вітчизняних та іноземних науковців, зокрема, І.Підласий [10], Л. Сиротенко[8], І. Дичківська [6], О.Пометун [11]. О. Пометун та Л. Пироженко[11] приділили особливу увагу інтерактивному навчанню як особливій освітній технології та визначили її дидактичні аспекти. Н. Карпенко досліджувала інтерактивність у професійному розвитку фахівців[7], Т. Димарчук - ігру як втілення інтерактивного навчання[5], Л. Барановська - особливості професійної інтеракції[1].

В ході дослідження можливих тенденцій покращення вищої освіти в Україні ряд педагогів, як наприклад

А. Бойко, В. Біскуп[2], О. Карпенко, І. Підласий [10], Т. Семігіна, І. Губенко[3], прийшли до ідеї, що лише інновації та інтерактивність як визначник інновацій може допомогти перевести вітчизняну вищу освіту на якісно новий ступінь.

Застосування інтерактивних методів навчання у медичних ВНЗ досліджували такі науковці як В. Біскуп[2], В. Гриб[4], Л. Олійник[9], І. Губенко[3], які також дотримуються думки, що інтерактивне навчання є в цілому позитивним при навчанні студентів медиків.

Виклад основного матеріалу. Отже, в результаті аналізу літературних джерел ми визначаємо інтерактивні методи навчання як такі, що включають взаємодію тих, хто навчається, між собою, та взаємодію викладача зі студентами. Характерною особливістю інтерактивного(чи інтеракційного навчання є позиція студента(учня) як суб'єкта навчального процесу, коли в класичному навчанні студент (учень) займає позицію об'єкта. Тобто, інтерактивне навчання є демократичним методом, коли класичний підхід обумовлює авторитарність всього навчального процесу[8, с. 125]. Взагалі, в межах інтерактивного навчання можливе використання різних форм та видів навчання: індивідуальної та групової роботи, самостійного навчання, підсумкового контролю у вигляді презентації матеріалу, тощо. Найголовнішим є особиста участь того, хто навчається, та його взаємодія у процесі навчання. Безпосередня інтеракція студентів при вивченні іноземних мов є важливою, зважаючи на мету вивчення іноземних мов: навчитися спілкуватися(і взаємодіяти) іноземною мовою. При вивченні професійної медичної іноземної мови студентами медичних ВНЗ цю взаємодію можливо розгляда-

ти з різних позицій: взаємодія медичного працівника та пацієнта(родичів пацієнта), медичного працівника з медичним працівником, медичного працівника з керівництвом. Інтерактивність занять включає в собі як усну, так і писемну взаємодію, хоча уподобаною буде усна взаємодія.

Розглянемо основні принципи впровадження інтерактивного навчання, зокрема при вивченні іноземної мови у медичному ВНЗ[10]:

1. Системність та систематичність. Впровадження інтерактивних методів повинно становити систему, та відбуватись систематично. Поодинокі використання методу призводить до того, що студенти психологічно не сприймають його(« знов ці іграшки замість роботи»), або взагалі не розуміють завдання. Тобто, можливо використовувати інтерактивні методи не на кожному занятті, але на кожному третьому, тобто раз на три тижні, інакше метод втрачає свою ефективність.

2. Організованість. Впровадження інтерактивних методів повинно бути організованим і продуманим. До поняття організації відноситься власне підготовка викладача, визначення завдань та критеріїв оцінювання для студентів, проведення консультативної роботи викладачем, контроль та моніторинг виконання інтерактивних вправ, з механізмами подальшої корекції. Варто пам'ятати, що інтерактивні технології є новими для більшості ВНЗ України, студенти ж перших курсів часто не стикалися з методами інтеракції у школі, тому викладач повинен дуже відповідально поставитися до організації впровадження.

3. Індивідуальний підхід. Викладач повинен враховувати індивідуальні особливості кожного студента, інтро- чи екстра-вертованість, тип мислення, особливості пам'яті, розвиненість уяви

та креативності, а також зважати на вікові та сімейні особливості. Згідно цього викладач може формувати групу взаємодії та давати завдання. Особа з інтровертованим аудіальним типом сприйняття не буде ефективно виконувати завдання презентаційного характеру, проте такий студент може виконувати функції «мозку» команди та продумувати стратегії розвитку діяльності. Навпаки, екстравертований студент з кінестетичним сприйняттям буде краще виконувати функції ведучого чи капітана групи.

4. Принцип контролю та відкритості оцінювання. Викладач повинен оголосити студентам умови проведення завдань, основні принципи контролю та критерії оцінювання. На додаток до цього, викладач повинен враховувати індивідуальні особливості студентів, так як для одного студента виконання завдання може бути залегким і не потребувати значних зусиль, при цьому презентація результатів буде блискучою. Для студентів з низьким філологічним рівнем та тих студентів, які раніше не стикалися з подібними завданнями, виконання завдання може займати забагато часу, проте презентація може виявитись невиразною та містити помилки. Проте, ми вважаємо, що студента з низькою попередньою базою слід оцінити вище, ніж сильно-го, який готується менше.

5. Принцип особистої участі кожного студента. Незалежно від типу завдання, кожний студент повинен приймати активну участь у виконанні завдання. Дані принципи обумовлені цілями використання інтерактивних методів навчання при викладанні іноземних мов студентам - медикам[1]: активізація пізнавальної діяльності студентів, розширення пізнавальних можливостей студентів та розвиток у них пам'яті, уваги, відповідаль-

ності; опанування нового матеріалу та удосконалення знань, умінь та навичок; перенесення отриманих знань, умінь та навичок на професійну сферу, нарешті, особистісний розвиток кожного студента.

Дотримання вищезгаданих принципів можливо при умові, коли студентів у групі не більше 16 осіб, оптимально 5-6 (що можливо якщо розбивати академічну групу на малі підгрупи), кожний студент отримав визначене завдання, початковий рівень знань студентів не нижче рівня Pre-Intermediate, студенти психологічно готові до інтерактивного навчання, у них відсутній спротив до виконання даного виду завдань.

Спираючись на власний досвід та аналіз праць провідних науковців, визначимо основні переваги та недоліки впровадження інтерактивного навчання при викладанні іноземних мов студентам-медикам. Отже, перевагами ми вважаємо наступні положення:

1. Студенти при вивченні іноземної мови імітують вірогідні професійні ситуації, таким чином, ознайомлюються з професійною специфікою. Це сприяє підвищенню мотивації до навчання та формуванню професійних умінь та навиків[9].

2. При використанні інтерактивних методів студенти краще запам'ятовують новий матеріал та систематизують знання[7, с.4].

3. Практичний характер інтерактивного навчання обумовлює високу ефективність застосування методу при викладанні предмету комунікативної спрямованості.

4. Згідно новітніх вимог, при вивченні предмету студенти опановують не лише знання, вміння та навички з дисципліни, проте формують різні психологічні та професійні риси, необхідні для фахової діяльності[2].

Основними недоліками інтерактивного навчання ми вважаємо особисту неготовність як викладачів, так і студентів до використання методів, відповідальність за яку ми покладаємо на викладачів. Тобто, якщо викладач не готовий до використання методу, він зробить все, аби метод «провалився», аби підтвердити недієвість методу. Неорганізованість студентів та їх несприйняття методу (чи невміння працювати інтерактивно) також обумовлене недостатньою організацією роботи з боку викладача. Інтерактивне навчання не рекомендується запроваджувати у групах з великою чисельністю, та у групах з початковим низьким рівнем знань іноземної мови. Особисте зауваження автора щодо впровадження методів інтерактивного навчання полягає у тому, що не варто використовувати тільки інтерактивні методи, проте слід чергувати їх з класичними методами, для досягнення кращого результату.

Нижче ми розглянемо варіанти проведення інтерактивних занять з англійської мови для студентів-медиків. Зокрема, протягом 2012-2015рр. автором були проведені заняття з іноземної мови з елементами інтерактивності з наступних тем "Human body", "Skeleton", "Cardiovascular system", "Surgery", "medical emergencies", "Tooth anatomy", "Examination of the oral cavity", "Liver diseases", "Gastrointestinal diseases", "Influenza", "Renal diseases", тощо. Викладач використовувала наступні форми та методи інтерактивного навчання: ділові ігри (поставте діагноз за наявними симптомами, зберіть консиліум лікарів з приводу захворювання, проведіть п'ятихвилинку щодо обрання лікування, термінова нарада заради врятування життя хворого), дискусія (обговорення актуальних методів лікування патології, ме-

дична експертиза щодо правильності прописаного лікування), дебати (на різноманітні теми, зокрема здорового способу життя та впливу фаст фуду, алкоголю та паління на стан різних систем органів), вікторина (з різних тем, вирішення кросвордів, командна робота з розв'язання завдань, тощо). Також корисним було вживання методів «Мозковий штурм» (при визначенні основних термінових станів та дій першої допомоги при них), «Мозаїка» (коли студенти вдома опрацьовують тему, наприклад, серцево-судинні захворювання, на занятті кожна група розбирає певне захворювання, та інші групи доповнюють доповідача), метод «Снігової лавини» (коли один студент презентує інформацію про захворювання, наступний повторює за ним та доповнює, і так продовжується доки вся інформація не згадана), тощо.

Нами було проаналізовано стан успішності у групах, де використовувалися методи інтерактивного навчання (16 груп загальною чисельністю 244 особи) у порівнянні з контролем, представленим 16 групами з 229 студентами. Протягом двох семестрів в основній групі проводилися заняття з використанням інтерактивних методів, в контрольній же групі переважало класичне викладання іноземної мови. Наприкінці вивчення дисципліни студенти складали підсумковий модульний контроль, середній бал за який становив 3,87 та 3,11 в експериментальній та контрольній групах відповідно. В експериментальній групі жоден зі студентів не проходив курс повторно, коли в контрольній 4 студенти (0,018%) проходили курс повторно через академічну неуспішність. Проведений аналіз успішності студентів показав суттєве покращення стану успішності студентів. За власним свідченням експериментальної групи,

використання різноманітних інтерактивних методів сприяло розвитку інтересу до дисципліни («нам було цікаво навчатись»), мотивації навчання («ми розуміємо, навіщо нам потрібно вивчати цей предмет»), особистісному розвитку студентів («зрозуміли, як ще себе можливо проявити»).

Висновки. Отже, інтерактивне навчання студентів медичних ВНЗ при викладанні професійно спрямованої іноземної мови можливо охарактеризувати як постійну та безперервну взаємодію студентів між собою та з викладачем протягом навчального процесу. Визначено наступні умови впровадження інтерактивного навчання: системності та систематичності, організації, контролю, індивідуального підходу та особистої участі кожного. Сформульовано, що перешкодами

до запровадження інтерактивного навчання іноземних мов може бути недостатній рівень готовності викладача, низький рівень знань студентів чи завелика чисельність академічної групи. На власному досвіді описані основні типи інтерактивних завдань, які використовуються при викладанні іноземних мов у медичному ВНЗ: ділова гра, дискусія, обговорення тощо. Проведені дані експериментального дослідження показують високу ефективність впровадження інтерактивного навчання у порівнянні із навчанням за традиційною схемою. Вважаємо перспективним подальше дослідження варіантів впровадження інтерактивного навчання для студентів медичних ВНЗ та укладання посібника для викладачів із типологією вправ та інструкціями до їх виконання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Барановська Л.В. Навчання студентів професійного спілкування : монографія / Л. В. Барановська. – Біла Церква: КП, 2002. – 256 с.
2. Біскуп В.С. Застосування методу аналізу ситуацій (case-study) в інтерактивних формах навчання / В.С. Біскуп // [Електронний ресурс], режим доступу: <http://www.sau.kiev.ua/docs/.../v.s.biskup.doc>.
3. Губенко І.Я., Починюк Т.О. Впровадження інноваційних технологій при вивченні фундаментальних дисциплін / І.Я. Губенко, Т. О. Починюк // Матеріали всеукраїнської науково-медичної конференції. – Черкаси, 2014. – С. 140-146.
4. Гриб В.А. Сучасні інноваційні технології навчання циклу «неврологія» лікарів-інтернів зі спеціальності «сімейна медицина» / В.А. Гриб // Буковинський медичний вісник, 2013. – том 17, № 2. – С. 214-217.
5. Димарчук Т. В. Застосування інтерактивних методів при вивченні економіки / Т. В. Димарчук // Економіка, Київ : МАУ, 2006. – № 11. – С. 19-22.
6. Дичківська І. М. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість педагога / І. М. Дичківська // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія «Педагогіка, психологія». – Ялта, 2004. – вип.6, ч. 1. – 223с.
7. Навчання в дії: Як організувати підготовку вчителів до застосування інтерактивного навчання: [метод. посіб. / А.Панченков, О.Пометун, Т.Ремех]. – К.: А.П.Н., 2003. – 72 с.

8. *Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учеб. пособие для студентов пед. вузов и системы квалификации пед. кадров / Сост. Е.С. Полат и др. – М.: Издат. центр «Академия», 2005. – 272 с.*
9. Олійник Л.Г. Використання інтерактивних методів навчання при викладанні фармакології / Л. Г. Олійник // Матеріали всеукраїнської науково-медичної конференції. – Черкаси, 2014. – С. 96-102.
10. Підласий І.П. Педагогічні інновації / І.П. Підласий // Рідна школа, 1998. – № 12. – С. 34.